

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי כ"ב ניסן תש"פ | דף היומי בבלי: שבת מא.
דף היומי בהלכה: מאמצע סעיף י"ד בהגה "ויש מחמירים" עד אמצע הסעיף "ואם רוצה יוכל למכור".
מוסר: שמירת הלשון - שער התורה ודרשו עוד' עד סוף פרק ח'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: מסכת אבות פרק ג משנה יא עד פרק ג משנה יג

שרשרת ישועות מדהימה בזכות הודיה לה' | מהפכת הקורונה עורכת לנו היכרות עם אחת היכולות האנושיות
שעד היום לא ידענו עליה... | האם ניתן לברך 'ברכת מעין שבע' במנין מאולתר? | 1869

על דא ועל הא

מחכה לנו תקופה, שאם נתחבר אליה נכון
נוכל לגלות מחדש את המשפחה שלנו,
את הילדים שלנו, את היכולת לחנך ולא
"לקנות שקט". נוכל לגלות את עצמנו...

ההזדמנות להתחיל מבראשית | חיים ולדר

בשנה. זה אומר, שאם לחם עלה חמישה שקלים הרי שבתוך
חמש שנים הוא עלה לחמשת אלפים שקל.
כמובן שהמשכורות התעדכנו בהתאם. אנשים הרוויחו כאן
כמה מיליונים בחודש, רק שתקציב הלחם שלהם היה 150,000.
נשמע לכם דמיוני? זה בדיוק מה שהיה.
בשנת '83 התמוטטו הבנקים והממשלה נאלצה לרכוש אותם
כדי שלא להביא את הציבור לסף רעב. אך המדיניות נמשכה ואף
התגברה.
וכמו כל דבר בעולמנו שמתנהל לא נכון, גם להתפרעות
כלכלית יש סוף. ישראל הגיעה למצב של פשיטת רגל.
ובשנת '85 נעשו כמה צעדים דרסטיים שנועדו להציל את
המשק, וכחלק מזה, בצעד פסיכולוגי קוצצו שלושה אפסים
מהשקל ותחתיו יצא "שקל חדש".
זה אומר ששטר של אלף שקלים הפך לשקל אחד.
שטר של חצי מיליון שקלים הפך לחמש מאות שקלים.
המטרה הייתה להתחיל מחדש ושהציבור ילמד להעריך כסף
ולהשתמש בו בתבונה.
וכך היה.

1.

לפני שלושים וחמש שנה בדיוק, החליף בנק ישראל את
המטבע מ"שקל" ל"שקל חדש".
הואיל ויש כאן קוראים בני 40 שאין להם מושג מדוע למטבע
הישראלי קוראים "שקל חדש" (אין אף מדינה שלמטבע שלה
מוצמדת המילה "חדש") אני כאן כדי להסביר.
היו אלה ימי יורם ארידור כשר אוצר, שעשה כמה פעולות
שגרמו לאינפלציה במשק (הורדת מיסים על יבוא, שגרמה
לצריכה מטורפת, שגרמה לעליות מחירים, שגרמה לריקון יתרות
המטבע של ישראל).
קראו לזה "ימי ארידור העליזים", כי בתקופה הזו אזרחי
ישראל עברו מצריכה סולידית של מה שהם צריכים, למה שיש
בחנויות, ומכיוון ששערי הייבוא נפרצו, היה המון-המון בחנויות
וכולם קנו. הציבור התנפל על מכוניות, מכשירי חשמל לסוגיהם,
ועל כל מה שניתן לקנות.
העם היה מבוסס. "כלכלה חופשית" קראו לזה.

2.

הכלכלה החופשית הזו הביאה לאינפלציה של 500 אחוז

3.

כתבתי בשבוע שעבר על כפתור ה"resets". זה הזמן לתרגם את זה למהפיכת הקורונה. יש משהו שרבים מאתנו כלל לא יודעים עליו, וזה היכולת האנושית להתרגל.

בסייעתא דשמיא, רוב הציבור, כציבור, לא הצטרך להיות מודע ליכולת ההתרגלות של בני אדם בשבעים וחמש השנים האחרונות (לעומת יחידים שנאלצו להתרגל למצבים חדשים כמו פשיטות רגל, מחלות ושינוי מהותי בשגרת החיים).

כדי לשבר את האוזן אני אביא עדות של ניצול שואה בן 90 שסיפר לי איך עבר ממצב של "בן עשירים" מפונק ועדין נפש, לאחד שפינה אלפי גופות במחנה השמדה, ושמוח על קליפת תפוח־אדמה מקרית שהגיע אליה.

התיאור שלו מרתק ושווה מאמר בפני עצמו, איך זה עובד בפועל. איך אדם דעתן הופך לאדם כנוע, איך מנהל הופך למנוהל, איך אדם שהורגל לשפע מוצא עצמו שמח ומאושר על שאריות אשפה, איך אנשים שלא יכלו להשתתף בהלוויות מחמת עדינות נפשם, הילכו בין גופות כאילו זה מחזה נורמלי. אנשים מתרגלים להכל. ובמהירות בלתי נתפסת.

4.

וכשמתרגלים, תמיד עולה השאלה הפילוסופית: "בעצם, למה לא יכולתי לחיות כך עד עכשיו". אני כמובן לא מדבר על מוות. אני מדבר על דרך החיים. ואסביר:

שוחחנו פעם קבוצת אנשים אחרי התפילה על "רמת חיים". אחד מהם, איש אמיד מאד פלט: אני לא מבין איך אברך עם שמונה ילדים יכול לסגור חודש עם 15 אלף שקל. כולם הסתכלו עליו כאילו נפל מהירח. "מה 15 אלף?" לאיזה אברך יש 15 אלף.

"אז כמה?" הוא אמר.

"5,000", אמרו לו.

הוא היה בהלם. "חמשת אלפים זה חצי מהאחזקה החודשית של הרכב שלי". זה חצי ממה שאני משלם לעובדת הזרה. זה מה שאני משלם בחודש על פרחים. הוא היה מנותק לגמרי.

השבוע שוחחתי אתו שוב. הוא אמר בפשטות: כשהסיפור ייגמר אני מתחיל מנקודת האפס מבחינה כלכלית. למעשה כבר עכשיו אני חי כמו אברך. אין לי לאן לנסוע ואין לי על מה להוציא כסף. אף עובדת לא מוכנה לבוא, ולא מכיר שום חנות פרחים שפתוחה...

הוא התרגל, כי כולם מתרגלים.

5.

בואו נתרגם את זה לחיי היום יום.

אם התרגלנו שחתונות של כמה עשרות משתתפים, בלי עיצוב של עשרות אלפי שקלים, יכולות להיות שמחות לא פחות מהחתונות שהורגלנו אליהן, נוכל להתרגל לכל הדברים האחרים. כתבתי במאמרים הקודמים, שבעידן השפע אנשים פחות מאושרים כי יש להם יותר אפשרויות ויותר ציפיות. ברגע שננמך ציפיות כולנו נהיה יותר מאושרים.

למעשה, חזרנו לעבר. אנשים היו מסיימים את יומם בשעה חמש. לא היו שום אמצעי הסחה. הם היו נמצאים הרבה עם הילדים, מדברים עם בני המשפחה וברגע שהחשיך היו הולכים לישון.

החיים היו הרבה יותר רגועים, דווקא מפני שלא היה שפע. מחכה לנו תקופה שאם נתחבר אליה נכון, נוכל לגלות מחדש את המשפחה שלנו, את הילדים שלנו, את היכולת לחנך ולא "לקנות שקט".

נוכל לגלות את עצמנו. את האנשים שהיינו לפני שכל מרוץ הטירוף של רמת החיים ויוקר המחיה החל. ובעיקר נוכל להירגע. להרגיע את הגוף ואת הנשמה ממרוץ החיים. להביט אל מה שיש לנו ולשמוח בחלקנו.

6.

זו תקופה נהדרת לבנות את הסמכות ההורית שלנו. גם שם יש אצל רבים נסיגה. דברים שהפכו להרגל. ילדים שקיבלו דברים בלי לעשות כלום וחמור מזה - בגלל שלחצו על ההורים ואלה ביקשו להשקיע אותם.

הורים שניסו להשיג שקט על ידי מתן חפצים והגשמת רצונות של ילד חסר גבולות, גילו שלא רק שלא קיבלו שקט, הם קיבלו דרישות נוספות וגבולות נוספים שנפרצו. ובעיקר גילו שהילד מאושר פחות מכפי שהיה לפני שנכנעו לו. כי ילדים (כמו מבוגרים) אינם יודעים ליהנות מהשפע, הם מתמכרים אליו, ומי שמכור החפץ מנהל אותו ולא הוא את עצמו.

כמו שבורא עולם הסיג אותנו לנקודת ההתחלה, לטובתנו, כך אנו יכולים להסיג את עצמנו ואת ילדינו לנקודת התחלה חינוכית. לאפס את הכללים. למחוק "הסכמות" שמעולם לא הסכמנו להם, ולהחיל דרישות חדשות שמזמן הינו צריכים לדרוש ולא הייתה לנו פניות לזה או שהייתה לנו פניות אך לא היה לנו את הכוח לאכוף.

7.

אנחנו חייבים להתארגן כבר כעת, עם כללים ברורים. מפני שהרגל הולך לשני הצדדים. אם ילדינו ירגילו אותנו שכעת הכל הפקר, שאפשר לקום מתי שרוצים וללכת לישון מתי שרוצים ולעשות מה שמתחשק, הבית עלול להפוך למקום מאד־מאד לא נעים.

לעומת זאת, אם נחיל כללים ברורים, הבית ייראה בדיוק כמו בית מסודר, מאורגן ומצוחצח, שכיף לחיות בו ולהתנהל בו.

(יתד נאמן, אות חיים, חיים ולדר)

בהזדמנות אחת מצא האב שעת הכושר, ושאל את בנו: אנא גלה לי, מה גרם לך את המהפכה הגדולה הזו שחזרת בתשובה שלמה? תשובתו של הבן הפתיעה את האב מאד! "האם זוכר אתה אבא, את הדרשה שלך בליל הסדר?"

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א בסיפור מופלא על שרשרת של ישועות בזכות הודיה לה'

היה נשמע יותר כסדר תשבחות והודאות של אדם המוקף בכל טוב, ולא כפצוע שותת השוכב כשבר כלי זה חודשים מספר במיטת בית החולים...

חלפו מספר ימים, והנה לפתע - להפתעת כל הצוות הרפואי - חזרה שמיעת האוזן לתפקד בצורה סדירה ובריאה, חרף כל דברי הרופאים, שהגדירו זאת 'נס רפואי' שאין לו שום הסבר! אך חברו הנאמן - נשוא סיפורנו - ידע גם ידע... והוא הסיק לעצמו מסקנא ברורה ונאמנה, שאותם שבחות והודאות שהיה חולה זה משבח ומודה להשי"ת כסדר, הם שהושיעוהו, ובזכותם זכה לכל הנסים הללו!

ובכן ראה האיש ולמד מוסר, הלך החזק שהפנים אל ליבו חולל בו שינוי פנימי ומהפכה גדולה בכל תפיסת החיים, הוא החל ללמד את עצמו לראות את הטוב בכל דבר, ולהודות ולשבח לה' בפה מלא על כל הדברים הטובים והיפים שחננו השם יתברך.

כעבור תקופה קצרה חל חג הפסח, ובטרם פתח האיש בעריכת הסדר לבני משפחתו, ביקש לומר בפניהם כמה מילים:

"קינדערלאך, יש לי דרשה קטנה בשבילכם!" - הפתיע אותם אביהם. הוא עמד וסיפר לבני משפחתו, את כל השתלשלות הענין שראה ושמע בעצמו אצל אותו חבר, כיצד עמד והאזין מאחורי הפרגוד לתפילותיו החרישיות, שלא היו אלא הלל והודיה לה' על כל חסדיו הרבים והעצומים! ורק בדרך אגב הזכיר גם את בקשתו לרפואת האוזן... - ובכך נושע בנס גדול, בסדר תפילה מופלא זה!

"בראותי כי כן, המשיך האב, "אחזתני טלטלה, והבנתי שזו היא דרך החיים הנכונה של איש ישראלי! הרי לכן נקראים אנו 'יהודים', על שם שמודים לה' בכל מצב שהוא! - הבה נראה גם אנו עתה, כמה טובות גדולות עושה עימנו השם יתברך, וכמה צריכים אנו להודות לפניו! הנה יש לנו ב"ה משפחה בריאה וחביבה להסב עימה יחדיו באהבים בעריכת הסדר! גם נתן לנו השי"ת בית דירה יפה משלנו לשבת בו בליל גדול זה, ואף נתן לנו אמא טובה ומסורה שהכינה ובישלה עבורנו את כל המטעמים והמעדנים לכבוד החג!..." וכך היה הולך ומונה הרבה דברים שיש להודות עליהם.

עד מהרה נסחפו גם הילדים בלהט הודאת שבח המקום, והוסיפו אף הם כל אחד לפי רמתו ודרגתו, חידושים נוספים מכל צדדים וצידי

סיפורנו נפתח באיש אחד שתלונתו תמיד מן המוכן בפיו: רוטן ומתאונן על כל דבר! במומחיות מיוחדת מגלה הוא מיד ונתפס לצד השלילי שבכל ענין... להראות בכל דבר חיסרון ומגרעת! כנראה המרה השחורה שבו פועלת בתוקף, להמציא לו תמיד רגשות חמוצים ושליליים, ולכן פיהו מלא טענות כרימון, ולעולם איננו שמח ומרוצה...

חבר קרוב יש לו לאותו יהודי חמצמץ, שנפצע ל"ע בתאונת דרכים קשה ויצא חבול ומוכה בכל חלקי גופו רח"ל. הוא נצרך לדאבון לב להתאשפז תקופה ארוכה בבית החולים, וחברו הקרוב - היהודי דן - סעדו בכל עת חוליו, וליווה אותו בכל תקופת השיקום.

בעיה אחת קשה נותרה לו לחבר הפצוע, שלא הצליחו הרופאים להעלות לה מזור, הלא היא שמיעת אוזנו השמאלית. במהלך התאונה איבד האיש את חוש השמיעה באותה אוזן, ואם את השברים ושאר המכות והחבלות, הצליחו הרופאים לגבס ולחבוש, הרי השמיעה חוש היא במתנת שמים, ולא ניתן לייצרה ביד הרופאים! והם קבעו בנחרצות לאחר השלמת סדרת בדיקות מקיפה, שנזק האוזן הוא בלתי הפיך לחלוטין! ואין שום סיכוי בעולם שישמע באוזן זו!

והנה באחד מביקוריו התכופים של מיודענו אצל מיטת החולה, בטרם כניסתו, שומע הוא מאחורי הפרגוד את חבירו הפצוע משיח את ליבו בתפילה לפני קונו, וכה אמר בעודו מתמוגג בדמעות רוגשות:

"ריבונו של עולם, מודה אני לפניך על החלמתי המתקדמת ברוך השם, כמה שבח והודאה יש בליבי על הגבס הענק הזה שמכסה את רגלי! שהלא בכך הצלת את רגלי! ואילו פי מלא שירה כים לא אספיק להודות לפניך, שכן הייתי יכול להישאר 'נכה' ל"ע כל ימי חיי! - וכן על זה הדרך היה הולך ומונה את שאר האיברים שניזוקו, ומתרפאים עתה ומחלימים, ומודה ומברך עליהם.

בהגיעו אל האוזניים בכה בהתרגשות, תוך שהוא מודה לפניו יתברך על האוזן הימנית שבחסד עליון לא ניזוקה ושומע בה כראוי: "הרי הייתי יכול להישאר 'חרש' גמור ירחם ה'! - וגם על האוזן השמאלית, שבינתיים עדיין אינני שומע בה, ושאין הרופאים מוצאים שום דרך לרפאותה, מפיל אני תחינתי לפניך, הרופא כל בשר, ששום דבר ממך לא ייבצר, אף שאיני ראוי מצד עצמי, שתחנני במתנת חנם להחזיר את שמיעתה! ובטחוני איתן בך, שבודאי תרפאני..."

החבר דן שעמד מן הצד נדהם, ולא האמין למשמע אוזניו... זה

המרים והעצובים, כל הכעס הקשה שקינן בלבי בדרך קבע, והלחץ שהורגלתי בו מעודי, הכל נמוג והתמוגג! כאשר עתה נראה לי הכל אחרת לגמרי... התחלתי להיות יותר מרוצה ושמח בחלקי, עד שנהניתי גם לשוב תחת עול תורה ומצוות, ולהודות ולשבח לפניו יתברך תמיד!"

שכן אחד היה דר באותו בנין, קרוב וחבר נאמן של האב, וכששמע ממנו את השתלשלות כל אלו העניינים, שאותו חולה הבריא ונרפא - בזכות הודיה ושבח שהיה שופך לפני בורא כל עולמים, ושהבן האובד שב אל חיק הוריו - בכח תפילת הודאה זו. חשב לתומו: הנה אף אני יש לי בביתי שתי בנות בוגרות, שזה כמה שנים הגיעו לפרקן, ועדיין אין שום תזוזה... החל אפוא אף הוא לעשות מהפכה בנפשו, שינה את דרכו ואת אופיו, ובחר גם כן בדרך התשבחות והשירה לקל חי, על כל הטוב והחסד!

והנה כעבור חצי שנה שדבק בדרך זו בעוז, נשברו שתי צלחות בביתו... ושתי הבנות התארכו בשעה טובה ומוצלחת, ובמזל טוב! ומצאנו בספה"ק ישמח משה על הפסוק (בראשית ה, כ-כא) ויבן נח מזבח לה' וכו', וירח ה' את ריח הניחוח - ויאמר ה' אל ליבו, לא אוסיף לקלל עוד את האדמה וגו' - שמתוך אותו ריח ניחוח של קרבן התודה, שהיה נח מודה ומשבח בצאתו מן התיבה על הצלתו, נתקבלה התפילה למעלה, ואמר ה' לא אוסיף עוד לקלל את האדמה וכו'..

שכן סדר תפילה אמור בכל דוכתא, מתחיל בשבחו של מקום ותפארתו, וממנו יבוא אל סדר בקשה ותפילה, וכדתנן (ברכות נד, א): "נותן הודאה על שעבר, וצועק על העתיד". וזה סוד סמיכת גאולה לתפילה, כמבואר ברש"י פרק קמא דברכות (ד, ב) וז"ל: "סמיכת גאולה לתפילה רמזה דוד בספר תהלים, דכתיב (תהלים יט, טו) 'ה' צורי וגואלי', וסמיך ליה (שם כ, ב) 'ענך ה' ביום צרה'. ואמרין בברכות ירושלמי (א, א): מי שאינו סומך גאולה לתפילה למה הוא דומה, לאוהבו של מלך שבא ודפק על פתחו של מלך, יצא המלך ומצאו שהפליג - אף הוא הפליג. אלא יהיה אדם מקרב להקב"ה אליו, ומרצהו בתשבחות וקילוסין של יציאת מצרים, והוא מתקרב אליו. - ובעודו קרוב אליו יש לו לתבוע צרכיו", ע"כ.

(טיב השיחות)

צדדים, של 'נסין' ונפלאותיך וטובותיך שבכל יום ויום עימנו'. ניכר היה שהדברים עשו עליהם רושם רב, כאשר ידוע שבלילה זה נפתח לב הבן לקבל מאוד כל דברי האב, ומתיישבים יפה בליבו, ומתוך אווירה נעלה שכזו, המשיכו בעריכת סדר פסח כהלכתו וכהידורו!

בן בוגר אחד היה באותה משפחה שעזב דרכי יושר ל"ע, אבל חגים היה מגיע לבקר את משפחתו, וכמובן גם בליל הסדר היה מצטרף אל חיק משפחתו החמה והאוהבת לכבוד הלילה הגדול. והנה לאחר אותו 'ליל סדר' הבחין האב בשינוי שחל בהתנהגות בנו, הוא החל פתאום להתקרב יותר ליהדות ולקדושה, הגיע הרבה הביתה לשבתות ולביקורים נוספים. בשלב מסוים הסיר את העגיל מן האוזן... חבש כיפה ולבש ציצית, עד שכעבור תקופה מסוימת שב בתשובה שלמה, ונעשה חרד ושלם.

בהזדמנות אחת מצא האב שעת הכושר, ושאל את בנו: אבקשך, אנא גלה האמת לפני, מה גרם לך המהפכה הגדולה הזו שחזרת בתשובה שלמה? תשובתו של הבן הפתיעה את האב מאד!

"האם זוכר אתה אבא, את הדרשה שלך בליל הסדר?" שאל הבן, "ובכן היא שגרמה לי לשנות אף אני את כל כיוון מחשבותי! - הנה רגיל הייתי בבית הזה לחיות תמיד בהרגשה חמוצה ומרירה, כשתמיד יש בפי בני הבית רק טענות ומענות אכזבות וריטונים, ולהמציא תמיד חסרונות בכל דבר! הכעסים והעצבות שררו כאן דרך קבע... עד שכל זה הכניס בי שנאה וסלידה לכל מערכת החיים הזו, המלאה עצבנות ומתחים! ולכן נפלתי החוצה, כדי למצוא מעט פורקן לנפשי מכל הלחץ הכבד והמעיק הזה! - מאחר שהורגלתי אף אני לצעוד באותה דרך, ובלבי נשאתי תמיד שקים מלאים תלונות על כל החיים שלי, על הבית, על ההורים והמורים, ואף על עצם הנהגת השי"ת בעולמו הס מלהזכיר!

"ברם בעקבות אותה דרשה שיצאה ובקעה מקרב לב, נוכחתי פתאום לראות שבעצם גם אני מוקף בהרבה חסדים טובים ונאמנים! בבת אחת התהפך כל יסוד מבט הסתכלותי, התחלתי להעריך את משפחתי היקרה והקרובה, והרגשתי שאף אני חייב הרבה תודה והלל לשמים, על עצם החיים שנוסך בי, ועל עוד הרבה עניינים, וככל שהעמקתי גיליתי טובות שמים רבים שנעשים עימי עלי אדמות. - עד שמתוך התמדת אלו המחשבות, נמחקו ממני אט אט כל הרגשות

***4992 או 077-2222-666**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

המוציא' או 'מזונות' - מה מברכים על מצה בשאר ימות השנה?

מאת הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

"הספרדים ובני עדות המזרח נוהגים לברך על המצה לאחר הפסח "בורא מיני מזונות" ולאחריה "על המחיה, ויש למנהגם זה על מה לסמוך, וחסידיים ואנשי מעשה (בני ספרד) נוהגים לאכול המצה בתוך סעודה של פת גמור (כך נהג הגר"ע יוסף זצ"ל בעצמו כל השנים) או ש"קובעים סעודה" על המצה, שהוא שיעור וכו' - 230 גרם, ואז מברכים על המצה המוציא וברכת המזון וצריכים ליטול ידיים כדין וכו'. והפוטרים הברכה הראשונה של המצה בטעימה מפת גמור, יברכו ברכה אחרונה "מעין שלש". ומי שאינו רגיל לאכול פת כלל מסיבות בריאותיות, יברך על המצה המוציא וברכת המזון כל ימות השנה.

ממתי משתנה הברכה על המצה לבני ספרד: לדעת הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל - משעה שהביאו הביתה לחם. לדעת הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל - למחרת מוצאי יו"ט אחרון (אור לציון ב, צו), ולדעת הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל, כל המצות שנקנו לפסח עד פסח שני (י"ד אייר) - ברכתם "המוציא"

מנהג בני ספרד המקובל על רוב הפוסקים (פרט להגאון רבי ברוך טולדנו אב"ד מקנס זצ"ל): מברכים על המצה בשאר ימות השנה "בורא מיני מזונות", על פי ההגדרה השלישית בשולחן ערוך קס"ח ז: "ויש מפרשים, שהוא פת, בין מתובלת בין שאינה מתובלת, שעושים אותה כעכים יבשים וכוססין אותם" [הערת הרה"ג אופיר מלכה שליט"א: פשוט שאף בני ספרד, האוכלים את המצה לאחר שהושרתה במים או טוגנה בשמן, ונעשתה רכה - מברכים עליה "המוציא" ו"ברכת המזון", שכבר אינה יבשה ואינה נכססת בפה]. מנהג בני אשכנז המקובל על רוב הפוסקים (פרט להגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל): ברכתה של המצה אף בכל ימות השנה "המוציא" ו"ברכת המזון", שהרי אינה נאכלת לתענוג כשאר סוגי המאפה היבשים והנכססים (כמציות, קרקרים, "לחמית", "פתית", מקלות מלוחים, ביגאלאך וכדומה), אלא נאכלת למזון ולסעודה, והראייה שבימי הפסח ברכתה "המוציא" לכל הדעות. שיטת הגר"ע יוסף זצ"ל כמובא בילקוט יוסף ח"ג עמ' רכו:

דקה מתוקה - 60 שניות על הדף היומי

על מה אמרו הבלא מפיק הבלא?

שבת דף מא

"הבלא מפיק הבלא"

וכסינו את דמו... לכו ונמכרנו לישמעאלים, אז הוא דיבר! הוא כל הזמן מדבר! בשעה שנמצא הגביע באמתחת בנימין, מי מדבר? יהודה. בתחילת פרשת ויגש מי ניגש לדבר, ויגש אליו יהודה ויאמר. לכן יהודה נקרא ראש המדברים בכל מקום, הוא המדבר. לכן אמרו יהודה שעילה יתעלה - הוא ששיבח אותנו, נעלה אותו. למה לפי שהשבטים הורידו את יהודה, מגדולתו, ויהי בעת ההוא וירד יהודה מאת אחיו (בראשית לח א). ומי העלה אותו? אומר יעקב אבינו, גור אריה יהודה מטרף בני עליית, כרע רבץ כאריה

החידושי הרי"ם בספרו 'הזכות' מחדש חידוש גדול מי היו שלושת תנאים אלו. מבואר שעשרת התנאים הרוגי מלכת נהרגו כדי לתקן את חטא מכירת יוסף. ושלושת תנאים אלו חזרו בחזרה, כי היו כמה דברים שהם עדיין לא תיקנו, ולכן חזרו לתקן אותם. רבי יהודה, הוא כנגד יהודה מי"ב השבטים. רשב"י, הוא כנגד שמעון מי"ב השבטים, ור' יוסי הוא כנגד יוסף הצדיק. יהודה ראש המדברים, שאמר - מה בצע כי נהרג את אחינו

ר' שמעון בר יוחאי אמר שכל מה שעושים הרומאים זה לצורך עצמם. אמר הקיסר שמעון שגינה יהרג. אומר החידושי הרי"ם, שמעון הוא זה שנתן את היוזמה להרוג את יוסף, אבל למעשה, לא הרגו אותו, כי שמעו לעצת יהודה למכור אותו. אבל אלמלא הוא לא היה מתחיל ביוזמה, לא היה מתחיל כל הענין הזה, של מכירת יוסף, לכן שמעון שיזם את כל הענין יהרג. אבל למעשה, לא הרגו אותו, אלא מה קרה, שתיים עשרה שנים, ישב יוסף בבית האסורים. וכדי לכפר על זה שהוא התחיל את ענין המכירה, היה צריך ר' שמעון בר-יוחאי, ניצוץ נשמתו של שמעון, לשבת במערה שתיים עשרה שנים, כדי לכפר על מה שישב יוסף הצדיק, בבית האסורים. (הרה"ג ר' ברוך רוזנבלום שליט"א)

וכלביא מי יקימנו (שם מט ט), הרים אותו יעקב אבינו בחזרה, ולכן יהודה, הוא ראש המדברים בכל מקום. יוסי ששתק, גולה לציפורי. למה לציפורי, אומר החידושי הרי"ם יוסף לא שתק, שנאמר ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם, כיון שהביא את דבתם רעה אל אביהם, עכשיו הוא צריך לשתוק, בשעה שהוא שמע שאחיו אומרים על אביו (בראשית מד לא) עבדך אבינו, היה צריך לעצור אותם. כעת ר' יוסי שתק ולכן יגלה לציפורי. ציפורי זה לא שם מקום, אלא ציפורי, זה מכפר את טהרת המצורע שמביא לטהרתו שתי ציפורים. יוסף שדיבר לשון הרע על אחיו, לכן יגלה לציפורי, כדי לתקן את מעשי הפטופוט, כמעשי ציפורים.

הש"ת היומי

האם ניתן לברך 'ברכת מעין שבע' במנין מאולתר?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

שבע בבית חתנים כיון שטעם התקנה היה משום המאחרים לבוא שלא ישארו לבד בבית הכנסת שבזמנים ההם בתי הכנסיות היו בשדה רחוק מן העיר ויש סכנה ללכת לבד, אבל במנין שעושים בבית אין טעם זה, ויש מקומות שנהגו לומר תמיד, והמשנ"ב כתב בשם הפמ"ג שיש לחוש לספק ברכה לבטלה.

שאלה: לרגל המצב הקשה של גזירת השי"ת בעולם ואי אפשר להתקבץ במקום ציבורי, נתאספו רבים לתפילות ליל שבת בבנינים שלהם בקבוצות קטנות, השאלה האם אומרים ברכת מגן אבות או לא?

תשובה: אין לומר ברכת מגן אבות במנין ארעי.

מבואר בשו"ע סי' רס"ח סי' שאין אומרים ברכת מעין

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי סיומי הש"ס של 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

* חדש! קבלו תזכורת יומית ללימוד הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש
שלוחה 2/3-4

הרב **אריה זילברשטיין שליט"א**
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **יצחק לובינשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • אנגלית
שלוחה 2/6

הרב **מרדכי שלמה פריינד שליט"א**
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/1

שידורים חוזרים
ממעמדי סיום הש"ס
ומאירועי דרשו
שלוחה 5

הר"ר **יחיאל גולדברג הי"ן**
הפותח בכל יום - באידיש
שלוחה 3/2

הר"ר **אברהם פוקס הי"ן**
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
שלוחה 3/1

הר"ר **שלום יכנס ואברהם פוקס הי"ן**
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע
שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

עוף שנמצא בתוכו חמץ לאחר מליחתו - האם מותר לאוכלו בפסח?

במה דברים אמורים? באופן שהחמץ ספג מלחות המלח, אבל אם הוא נותר יבש - במקרה שההימנעות מאכילת העוף בפסח כרוכה בהפסד כספי משמעותי, מותר לאוכלו, משום שמעיקר הדין מאכל מלוח אינו נאסר על ידי מגע של דבר איסור שאינו מלוח.

[שו"ע תסז, יד, משנ"ב עה, וביה"ל ד"ה אבל; ביאורים ומוספים דרשו, 97]

עוף שנמצא בתוכו חמץ לאחר מליחתו, ולפני ההדחה שלאחריה - לדעת הרמ"א, אסור לאוכלו בפסח. והעופות האחרים שנמלחו יחד עם עוף זה, מותרים, אך אם יתכן שהחמץ נגע גם בהם - יש לקלף מעט משכבתם העליונה. וראה תקציר לאתמול בנוגע לדעת השולחן ערוך.

באיזה מקרה מאכלים הנמלחים יחד 'בולעים' זה מזה?

שמנוני למאכל שאינו כזה - 'כחוש', כהגדרתו ההלכתית - אנו מחמירים אף ב'כחוש' לדונו כ'שמן'; אולם, המאכל שנגע בדבר האיסור ה'כחוש', אינו אוסר מאכל אחר שנגע בו.

[משנ"ב תסז, עה, ושעה"צ קלב-קלג; ביאורים ומוספים דרשו, 93-94]

מאכל של היתר שנמלח יחד עם מאכל אסור שמנוני - 'שמן', כהגדרתו ההלכתית - אם אין בכמות מאכל ההיתר פי ששים מהמאכל האסור - הריהו אסור באכילה; ואם נמלח יחד עמו מאכל נוסף, אשר נגע בו בשעת המליחה, אף הוא נאסר. ומאחר ובזמננו אין אנו בקיאים די הצורך בהבחנה בין מאכל

מהו הכלל 'היתר מפטם לאיסור'?

בישול או צליה, אולם, אם המגע ביניהם נוצר בשעה ששניהם נמלחו יחד, נחלקו הפוסקים בדבר: לדעת הטור והשולחן ערוך, ההיתר 'מפטם' את האיסור; ולדעת פוסקים אחרים, ההיתר אינו מפטם את האיסור.

[ביאורים ומוספים דרשו תסז, 91]

בהלכות איסור והיתר ישנו כלל הנקרא: 'היתר מפטם לאיסור'. כלומר, אם נגע מאכל 'כחוש' (ראה לעיל) האסור באכילה, במאכל שמנוני המותר באכילה - השומן שבמאכל המותר, 'מפטם' את המאכל האסור והופכו לשמנוני. כלל זה אמור בנוגע למקרה שהמגע בין המאכלים נוצר בעת

* עוף שנשחט בפסח, ולפני מליחתו נמצא בתוכו גרגיר דגן שהחמיץ, יש להסיר את הגרגיר, ולשטוף את העוף במים, ודי בכך. ואם הגרגיר נמצא בעוף לאחר מליחתו - לדעת השולחן ערוך, יש לקלף את בשר העוף במקום בו נגע החמץ, ולהשליך את הנקלף לאשפה; ויש המחמירים לחתוך בעומק ולהסיר את כל סביבות המקום בו נגע החמץ.
* לדעת הרמ"א, גרגיר דגן שבא במגע עם מים, אף אם אין בו סדק, אלא שהתרכך - נחשב כחמץ, ואם התבשל יחד עם מאכל אחר, התבשיל אסור באכילה בפסח. ונחלקו הפוסקים אם כך הדין גם במקרה שנצלה יחד עם מאכל אחר.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

בהגעלת כלים - מדוע צריך להגעיל גם את הידיות של הכלי?

בידית הכלי בידיים מלוכלכות מחמץ, ובעת שהידית חמה, היא בולעת מהחמץ. ופעמים שקיים חשש גם שהשרו את הכלי במים ורתחים בכלי ראשון על מנת לנקותו.
וכתב הרמ"א, שאת הידית ניתן להגעיל לכתחילה בעירו מכלי ראשון, אלא אם כן ידוע שהיא עצמה בלעה מתוך כלי ראשון, וכגון שנתחבה בחמץ שבכלי ראשון - שאז חובה להגעילה בכלי ראשון.
[שו"ע תנא, יב, ומשנ"ב סח רעא; וראה ביאורים ומוספים דרשו, 68]

כלי חמץ שיש לו ידית, בהכשרתו לפסח בהגעלה, יש להגעיל גם את הידית. וטעם הדבר: כשהכלי והידית עשויים מקשה אחת מתכת, שבה החום עובר לכל חלקי הכלי, יש לחשוש שבליעת החמץ עברה מהכלי אל הידית.
ואף בכלים ובידיות העשויים מחומר שאינו מעביר את החום, כגון כלי חרס, או עץ - יש לחשוש שכאשר השתמשו בגוף הכלי, יתזו מהחמץ החם גם על הידית, ועוד, שפעמים רבות נוגעים

הלוח היומי

כ"ב בניסן | רבי יהודה ב"ר שמואל רוזאניס, בעל ה'משנה למלך'

יארצייט:

תפ"ז: רבי יהודה ב"ר שמואל רוזאניס, בעל ה'משנה למלך'.
תר"ח: רבי ישראל יצחק ב"ר שמעון קאליש מווארקא.
תרס"ט: רבי גדליה ב"ר ישראל טווערסקי, ממאלין.

"מי שבר את השמשה?"... האם מותר למורה לחקור את התלמידים?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

על המורה לעשות כל שביכולתו שלא לגרום לתלמיד שיתבייש ברבים, ולכן יבקש ממי שיודע שיספר לו בצנעה, וגם יאיים על המספר שיספר רק את מה שיודע באמת, בלא כל תוספת, ואז גם אין חשש שכתוצאה מכך יקלו התלמידים באיסור לשון הרע במקום אחר.

וב'תשובות והנהגות' כתב, שכשהדבר הוא לטובת חינוכו של התלמיד שעשה שלא כהוגן, אדרבה, חיוב על התלמיד להודיע לרבו על כך, אלא שכדי שלא יבואו להקל באיסור זה על המלמד להקדים ולהסביר לתלמידיו את חומרת איסור לשון הרע, ולהבהיר להם שכיון שכאן זה לתועלת התלמיד הרי זה מותר ואף חיוב.

ודעת הגר"ח קנייבסקי במחלוקת זו, שהכל לפי העניין. ואכן יש שכתבו שאף ה'אגרות משה' יודה שבאופן שהתלמיד גורם נזק או קלקול לילדים אחרים, או למורים, או שמזיק את רכוש המוסד, מותר וחייבים לברר את הדבר כדי למנעו מלהמשיך, וכן כדי לחנך אותו ואת שאר התלמידים שאסור להזיק ולפגוע באחרים, ורק כשזה נוגע רק לאותו תלמיד - בזה אסר ה'אגרות משה'. והגר"י זילברשטיין כתב שנראה שאם רק יבקש המלמד מהילדים שירמזו לו ולא יאמרו לו בפירוש, יודה ה'אגרות משה שמותר'.

ההלכה הנלמדת היום בסדר הלימוד היומי בספר חפץ חיים, נוגעת מאוד למעשה עבור אנשי חינוך, משגיחים, מלמדים ומורים, הנדרשים לא פעם לברר אצל תלמידים אודות מעשה שלא כשורה שנעשה בין כותלי המוסד, כדי לדעת מי הוא האחראי לו.

לכאורה, תלמיד המוסר מידע על מעשה שלילי שביצע חברו, הרי זה "לשון הרע לתועלת", אולם כבר ראינו בשבוע שעבר שעבור היתר זה צריך שהדיבור יהיה אכן ככוונה טהורה להביא תועלת. ואם כן, כשהמורה פוקד על תלמיד למסור לו את המידע - האם ניתן לומר שהתלמיד מספר זאת לתועלת? או שמא הוא חושש מהמורה ולכן מספר, ואם כן הדבר אסור.

ב'ביאורים ומוספים' של 'דרשו' מובאת דעתו של הגר"מ פיינשטיין זצ"ל ב'אגרות משה', שאכן אסור לעשות כן, מהסיבה האמורה. ולכן - הוא כותב - העצה היא רק לומר לכולם דברי מוסר ולבאר את חומרת המעשה שנעשה, ואף אם זה לא יעזור, אין להתיר לספר לשון הרע כדי למנוע מאיסור אחר.

מאידך, הגר"ש וואזנר זצ"ל בשו"ת שבט הלוי כתב שהדבר מותר, וזאת כדי למנוע את המשך התדרדרותו של אותו תלמיד האחראי למעשה; ובנוסף, עצם הדבר שהתלמידים האחרים מחפים עליו גורם אצלם נטייה לרע, והעונש מועיל להרתיעם. אך

הגאון המקובל רבי אפרים הכהן זצ"ל היה אומר, שכשהולכים בדרך או נוסעים ברכב, יכולים לקיים כמה מאות מצוות, או חלילה כמה מאות עבירות. אם אדם מסתכל בסובב אותו חלילה, עובר כמה מאות עבירות, ואם מתגבר מקיים כמה מאות מצוות. (אור לציון חכמה ומוסר - שער המצוות מאמר 1)

נוהר לשמור על קדושת הראיה ונמנע מלהסתכל בדברים האסורים (וכן הנשים תקפדנה על מצוות הצניעות כדי שלא יגרם ח"ו מכשול לרבים)